

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna šte. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Pošt. šek. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 14

Gorica - Trst, 2. aprila 1948

Izhaja vsak petek

Razum in čustva

Kdor zaničuje se sam . . .

NIMAMO namena podžgati nacionalnih strasti in vzbujati narodno mržnjo, vendar je dogodek, ki se je pripetil v torek 30. marca v Štandrežu pri Gorici tako značilen in žalosten, da ne moremo mimo njega.

Že večkrat smo na tem mestu doprinesli dokaze, kako marksizem radi svojih mednarodnih teženj ogroža našo slovensko narodno bitnost. Na podlagi dejstev smo ugotovili, kako je marksizem že pred prvo svetovno vojno kvaril naše ljudi po Tržaškem in Goriskem, ker jim je vcepil narodno mlačnost. Ni jih vzbujal v zdravem ponosu. Nasprotno močnejšim sosedom so se čutili šibkejši in manjvredni ter so se utapljali v tujih morjih.

Ponovno smo tudi trdili, da je zlonamerna, zahrbtna »fratelanca«, ki jo v zadnjih letih pri nas pridiga komunisti, za naš narodni obstoj pogubna in nevarna. Tudi ta zavaja naše ljudi, da zanemarjajo svojo materino besedo in se izpridijo v polovičarske značaje, ki se ne zakoreninijo v lastnem narodu in vsem njegovem bitju, od sosedu si pa izposodijo samo nekaj zunanjega bleška brez vsakega globjega dozorevanja. Ljudje, ki rasejo iz takega okolja, so brez srčne kulture in pravega znanja, rod kričačev in gobezdačev. Nijajo ogrevajoče ljubezni do svojega lastnega naroda in ne spošтовanja do svojih sosedov.

Komunistično časopisje, zlasti »Soča« in »Primorski dnevnik«, skušata zgrešenost in škodljivost svojega materialističnega programa prikriti z lepimi, varljivimi besedami o slovenstvu in o pravicah, ki gredo slovenskemu človeku. Prevarati hočejo človeka, da ne bi spoznal, kako komunisti ne priznava človekove osebnosti in svobode, kako mora vsakdo vse svoje bitje podrediti komunističnemu molohu. Vendar pa nam komunisti včasih s kakim nepričakovanim dejanjem razgalijo svoje odurno bistvo. Tako se je zgodilo zadnji torek 30. marca v Štandrežu pri Gorici. »Demokratska ljudska fronta« je za ta dan proti večeru sklicala v to prijazno gorško vas volivni shod. Za shod, ki naj bi bil množično zborovanje vseh Slovencev iz Gorice in okolice od Trčiča do Steverjana, je bila izvedena živahna in podrobna propaganda. Izdana je bila parola, da se morajo spraviti na shod vsi gorški Slovenci.

In zdaj strmite! Komunistični kandidat dr. Gino Beltrame iz Vidma je imel tu 3/4 urni volivni govor — italijanščini. Ali ni to izzivanje, kot so ga sposobni samo komunisti, katerim človek ni oseba, ampak samo številka.

Štandrež je znana, zavedna slovenska vas. Pokojni

V zgodovini najdemo pogosto primere, ko je pri reševanju važnih vprašanj obstojalo nasprotje med navedenima vodiloma človeškega ravnanja. Običajno nam dogajanje dokazuje trajnost takih rešitev, pri katerih je prevladal razum in izpremenljivost tistih, o čijih vsebini so odločala vihrava čustva. Eden takih primerov je tudi vprašanje Trsta.

Od svojega daljnega in celo bližnjega neitalijanskega zaledja odvisno pristajško mesto je živelo mirno in v blagostanju vse dotle, dokler je politično in gospodarsko pripadalo svojemu zaledju. Toda prišlo je 19. stoletje s »pomladjo narodov«, ki je v ljudskih množicah vzbudilo novo čustvovanje, kajti tera so se v konkretnem primeru Trsta znašla v nasprotju z njegovim ekonomskim poslanstvom. Ne smemo se čuditi, ako so se tržaške množice kljub temu navdušile za tako čustvom odgovarjajoče delovanje, kajti veliko lažje in popularnejše je biti sentimentalne, ravnati po srcu ter se tolči po prsni kot pa ostati hladni in ubogati razum.

Po svojem prebivalstvu večinoma italijansko mesto je razumljivo težilo po združitvi s svojo matično državo. V trenutku pa, ko je izreklo te svoje želje, se je znašlo v ostrem nasprotju s svojo lastno mestno okolico in zaledjem, ki je težilo na drugo stran. Kaj pripada mestu zaledju ali zaledje mestu? Spor je star in nerešen. Tudi mi nimamo ambicije, da bi dali na eno ali drugo pritrden odgovor. Raje upoštevamo oboje, kajti realnost ni nikdar samo enobarna.

Mesto, ki radi svoje občutene nacionalne pripadnosti rado voljno prekinja vezi s svojim zaledjem, se v primeru Trsta nujno izpostavi veliki gospodarski nevarnosti. Akt je sicer z nacionalnega stališča, s čustvene plati, popolnoma razumljiv, a zavedati se je treba žrtve, ki jo tako ravnanje zahteva. Posebno še ako upoštevamo, da je danes Trst po svoji legi med svojima dvema glavnima tekmečema, Benetkami in Reko, v skrajno neugodnem položaju. Jugoslavija, ki ima v svojih rokah Reko in

prvobornitelj in ustanovitelj Šolskega doma dr. Anton Gregorčič si je zato zbral štandrežsko pokopališče za svoj poslednji dom. Štandrež, zdrava kmečka vas, je slovela po svojem pevskem zboru, ki mu še fašizem ni mogel do živga. In v tej vasi, kjer večina ljudi le slabo razume italijanski, obdeluje komunist slovenske volivce z enournim italijanskim govorom. Vodstvo komunističnih Slovencev in njihovih »narodno-zavednih« prisklednikov na Goriskem to žalitev mirno sprejme in na zausnico niti ne črhne.

»Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti«, pravi slovenski pesnik.

tarifno obvlada zveze Trsta z zaledjem, se prav gotovo nikdar, pa naj se prilike še tako izpremene, ne bo mogla odreči logičnemu postopku, katerega mora uveljavljati napram nekemu zasebno politično in narodno izgubljenemu, a gospodarsko v bistvu nepotrebnemu mestu. Tipično tržaško zaledje bi si prilastila Reka, Trst bi si pa lahko delil edino z Benetkami to, kar prav za prav teži na Benetke. Verjetno je, da Italija sama ne bo imela interesa zapostaviti Benetk samo zato, da bi umetno živelo to na periferiji in v skrajno nevarnem ter neugodnem strateški položaj potisnjeno mesto. Tudi ako bi Italija skušala v bodočnosti razširiti politično Trstu pripadajoče ozemlje s povečanjem svojega teritorija proti severu je izven dvoma, da tega ne bo mogla nikdar doseči v taki meri, da bi Trstu lahko zadržala nemoten obstoj. Severno od slovenskih meja se namreč nahajajo še daleko močnejši sosedje, katerih težnje napram Trstu so že dovolj znane.

Kako bi izgledala druga rešitev, to je, ako bi bilo mesto politično priključeno svojemu zaledju? Smatramo, da nam novejša dogajanja zadnjih 40 let s svojimi irendentičnimi težnjami dovolj dokazuje vso bolečino, ki bi jo taka rešitev nosila s seboj. Ta bolečina ne bi niti vladajočim nikdar dopustila mirnega spanja. Kljub sicer morda ugodnim ekonomskim pogojem bi se mesto zvijalo v stalnih krčih. Napram številni in zavedni manjšini bi nudila sila in avtoriteta lahko le začasno a nikdar ne trajno rešitev.

Iz vseh teh razlogov smatramo lahko skupno z velikim številom poedincev iz raznih političnih taborov,

Po italo-komunističnem mitingu v Štandrežu dne 30. marca so zborovaleci zapeli »Buči morje...« Tovariša Makue in Viljem, ki sta zbor vodila in oba kandidata dr. Mermolja in dr. Gino so si od ganotja brisali solze.

Krivilim apostolom

Slovenski kandidat na komunistični listi dr. Mermolja je priobčil v »Soči« od 27. marca poziv slovenskemu ljudstvu, naj voli za komuniste. Poudaril je, »da si ne smemo zgraditi še druge meje, da ne bomo ločeni miselno, duhovno še s kako nevidno mejo, ki je težja od državne: ta nevidna meja se ne sme ustvariti pod nobenim pogojem, čeprav si tega želi peščica razdiralcev narodne sloge«.

»Tovariš« dr. Mermolja tava naivno v temi, ne pozna komunizma, ne razume bistva demokracije in očita »peščici razdiralcev« to, kar je njegov komunizem že zakrivil.

Ne pozna komunizma, ko pravi, da ne smemo biti ločeni »duhovno«. Komuni-

od katerih si mnogi iz starih obzirov ne upajo odkrito povedati svojega iskrenega mišljenja, da je internacionalizacija, odnosno samostojnost Trsta in vseh narodnostno močno mešanih področij najprimernejša in najrazumnejša rešitev tega, kar Trst in Julijska krajina prav za prav predstavljata. Obžalovati je bilo le, da internacionalizacija ni izvršena v takem obsegu, da bi mestu omogočila vsaj minimalno resnično samostojnost in vsaj eno direktno samostojno zvezo z njegovim zaledjem neodvisno od volje dveh držav, ki se borita za njegovo posest. V taki obliki bi Svobodno ozemlje res ne predstavljalo oživotvornitve ne ene ne druge nacionalistične težnje. Toda obenem ne bi bilo to ozemlje ne za Jugoslavijo ne za Italijo izgubljeno, vsaj v nacionalnem pogledu. Področje, kjer žive že stoletja pomešani njihovi narodi, bi nekako postalo skupna last, ne bi bilo nadvlade ne enega ne drugega, izginil bi jedek občutek manjšine. Prejšnje jabolko razdora bi postalo nova vez. Na tako ozemlje ne bi niti Jugoslavija niti Italija gledale kot na nekaj tujega, nobena ne bi imela interesa Trsta zapostavljati. Ob temki dveh glavnih partnerjev za njegovo naklonjenost bi področje lahko uspešno uveljavljalo svoje koristi. Vsaka drugačna rešitev pa uničuje in odpravlja ta dvostranski interes, ki je edina osnova, na kateri to sporno ozemlje lahko v razumnem ravnotežju zadovolji svojim zapletenim obojestranskim političnim in ekonomskim aspiracijam.

Žal nam bo, ako bi trenutni politični računi, po manjkanje potrpljenja in vztrajnosti preperečili uresničenje teh sicer ne čustvenih, a zato vsekakor razumnih teženj in načrtov. To bi bil znak nezrelosti in nesresnosti. Dr. Ž.

oblasti in zločinško vladajo s pomočjo sopotnikov, prisklednikov, kukavice in »koristnih tepcev«. Nasprotno pa so tisti, ki se komunizmu upirajo, le narodni borci in ne »razdiralci«.

Nadalje pravi dr. Mermolja, da nam bodo italijanski komunisti dali vse naše pravice.

»Tovariš« Mermolji povemo, da niso italijanski komunisti niti s prstom migljali v prid Slovincem v italijanskem parlamentu, ko je šlo za avtonomijo s posebnim statutom. In prav največji komunist Scoci-marro je odločno in hrupno ukazal komunistom glasovati proti posebnemu statutu. To je neizpodbitno dejstvo! Vse, kar je bilo izglasovanega v prid manjšinam v Italiji, je delo in zasluga nekommunistov.

Če bi prišli komunisti v Italiji na oblast, bi le nadaljevali tam, kjer so Titovi komunisti pri nas končali. To je: nadaljevali bi s krvavim plesom, ki ga naš narod že prav dobro pozna!

In dr. Mermolja otročje ponavlja komunistično frazo: »Kdor pa svetuje, naj volijo naši slovenski volivci za take stranke (nam so vražne), je prav gotovo zaskrbljen za svoje osebne ali pa stanovske koristi.«

Kolikor nam je znano ni nobeden bolj kot dr. Mermolja zaskrbljen za svoje osebne in stanovske koristi, ker se komunizma boji radi njegove krutosti in radi odločnega boja, ki ga komunizem vodi proti prostemu poklicu kot ga izvršujejo zobozdravniki itd. »La lingua batte dove il dente duole« — pravijo Italijani. In ker se komunizma boji, se ravna tudi po znanem pravilu, da je treba z volkom tuliti!

Dr. Mermolja meni, da gre za revolucijo, ki zajame vsakega posameznika: kdor se hoče rešiti, naj se vda. Takega zajčjega junaštva, »tovariš« dr. Mermolja, slovensko ljudstvo ne pozna. Slovensko ljudstvo ve, da je komunizem zločinski, zato se komunizmu upira!

»Delal sem in hočem delati v korist svojega naroda, svojega ljudstva« — trdi dr. Mermolja. Vprašamo »tovariš« dr. Mermolja: ali se narod — ljudstvo isto-vesti z komunizmom? Da je bil dr. Mermolja od leta 1945. zvest spremljevalec zloglasnega »tovariša Jankota« vemo! Vemo tudi, da je »tovariš Janko« peklenško žugal imenoma, da bo do on in »tovariš« poklali vsaj vsak pet šest reakcionarcev in, da so našli nekaj mesecev po tej grožnji truplo duhovnika Zavavlava strašno razmesarjeno.

»Velika noč je« — vzklika dr. Mermolja — in pri tem najbrže niti ne ve, da se komunisti rogajo vsem kristjanom in imenujejo Kristusa zapeljivca človeštva, vero pa opij narodov. »Tovariš« dr. Mermolja, Kristusovo vstajenje pomešni za naš izmučeni in krvaveči narod vse drugo kot propagando za komunizem. Vi pa niti od daleč ne razumete, kako globoko v zmoti ste — kot komunist ali sopotnik — ko vzklikate k velikonoči! Ali komunizma ne razumete, ali pa Vam tu-

di vera služi le za propagando.

»Tovariš« Mermolja, nobenemu slovenskemu volivcu ali volilki ne bo žal, da odda svoj glas proti komunizmu. Nasprotno, vsi slovenski volivci pokažejo 18. aprila, da se slovenski narod ne istoveti s komunizmom in z njegovimi hlapci, »koristnimi tepci«, krivimi apostoli, ki so odgovorni za vse zločine, ki jih je komunizem zagrešil nad narodom. Vaše grožnje »tovariš« Mermolja nas slovenskih volivcev ne plašijo. Vsak glas, ki ga ne oddamo komunistom, je solza manj, je ura trpljenja manj, je vzdihljaj manj za naše bratce, ki ječijo in umirajo pod težkim jarmom komunizma.

Od srede do srede

25. MARCA: 53 držav je podpisalo v Havani listo mednarodne trgovinske organizacije ITO. Med temi državami ni ne sovjetske ne njihovih satelitov. — Angleži so obtožili Titovo Jugoslavijo, da je uvedla na svojem zasedbenem področju tržaškega ozemlja totalitarno diktaturo. — Dr. Stefan Osuski, star sodelovalec Tomaža Masaryka, je začel organizirati Čehe in Slovake v tujini. Dejal je, da se sedaj Zahodu nudi zadnja prilika, da ustavi Sovjetsko zvezo in osvobodi tlačene narode. — Predsednik Truman bo zahteval nove poviške za državno obrambo. — Omenjajo svote od 2 do 10 milijard dolarjev. — Predsednik senatnega odbora ameriškega kongresa, ki je pristojen za odobritev kreditov, je predložil načrt za ustavitve pohoda komunizma, ki nima, kot je rekel Bridges, nobenega spoštovanja do človeškega življenja in ki se prav nič ne pomišlja potopiti človeštvo v morju krvi, če bi to pospeševalo komunistične načrte. Bridges je tudi zahteval, naj začne Združene države podpirati protikomunistična gibanja v zatiranih državah. — V Ameriki so znanstveniki izdelali tako imenovani »radioaktivni oblaki«, ki je še mnogo nevarnejše orodje od atomske bombe. — Odstopilo je spet nekaj češkoslovaških diplomatov v inozemstvu in sicer v protest proti komunističnemu državnemu udaru. — V Moskvi so začeli z uradnimi razgovori za sklenitev sovjetsko-finske pogodbe o vzajemni pomoči.

26. MARCA: Dr. Ivo Duhaček, bivši predsednik češkoslovaške parlamentarne komisije za zunanje zadeve, je pobegnil v Pariz, kjer je ob svojem prihodu izjavil, da živi njegova domovina pod vladno ledenege terorja. — Američani so izjavili, da nimajo prav nobenega namena zapustiti Berlina. — Na sovjetskem zasedbenem področju v Nemčiji so se začeli pojavljati protikomunistični partizani, ki pobijajo komuniste. — Sovjetski poveljnik v Avstriji se je uprl predlogu ameriškega generala Keyesa, naj bi ukinili vsako cenzuro v deželi. — Grški partizani se v množicah predajajo grški vojski. — Nekod so se uprili in poročila govore o tem, da so ubili tri znane gverilске poveljnike: Paleologu, Tsoliasa in Peltekosa. — Število odstopivših češkoslovaških diplomatov se večja iz dneva v dan. Tako je danes odstopil češkoslovaški podkonzul v Parizu dr. Metod Švežil. — Na obalah Tihega oceana v Kaliforniji so odkrili podmornice, o katerih menijo, da so sovjetske. — Neznani elementi so hoteli te dni umoriti bivšega romunskega kralja Mihaela, ki je nedavno podal

Od srede do srede

nekaj ostrih protisovjetskih izjav v Washingtonu. — Predsednik ameriškega odposlanstva na konferenci Združenih narodov, Benton, je dejal, da je največji krivec vojne hujskaštva — monopol nad vestmi in cenzura, kot jo še danes najdemo v nekaterih »progresivnih« država. — Tajnik največje ameriške delavske organizacije CIO, James Carey, je opozoril italijanske delavce, da se bodo ameriške delavske organizacije uprle vsaki nadaljnji pomoči Italiji, če se bodo v Italiji polastili oblasti komunisti. — Iz ameriškega zasedbenega področja v Nemčiji poročajo o povečani aktivnosti organizacije »Osvobodilno gibanje ruskih narodov«. Organizacija je že navezala stike z drugimi protikomunističnimi in protisovjetskimi gibanji in organizacijami. — Turki so izdali posebne ukrepe v območju Carigrada za borbo proti morebitnim napadalcem iz zraka, zlasti proti padalcem.

27. MARCA: Angleži predvidevajo zmago demokristjanov pri italijanskih volitvah. — Pripadniki grških gveriljskih tolpe se nadalje predajajo v velikem številu. — Američani so obtožili sovjete, da so spet odprli zloglasna nemška koncentracijska taborišča Buchenwald, Oranienburg in druge take mučilnice — za ljudstvo, ki noče z njimi sodelovati. — Angleski obrambni minister Alexander je izjavil, da bi nemiri v Grčiji kmalu prenehali, če bi jih ne podpirali severni sosedje. — Znameniti češki virtuoz Vaša Prihoda je zaprosil za turško državljanstvo, ker noče v zasluženo domovino.

28. MARCA: Načelnik ameriškega glavnega štapa general Bradley je zahteval trikratno povečanje ameriških oboroženih sil. — Letalski minister Symington pa je poudaril, da novi bombniki B 36 danes lahko odletijo na kateri koli kraj na svetu, ga zasujejo z bombami in se vrnejo domov. — Na Kitajskem so vladne čete dosegle nekaj pomembnih uspehov v bojih proti komunističnim tolpom. — V Ameriki bodo morali rezervni častniki, ki jim je potekel rok službe, ostati še nadalje v vojašnicah, dokler ne uredi vprašanja obvezne vojaške službe. — Grški zunanji minister Tsaldaris je poslal glavnemu tajniku Združenih narodov protestno brzojavko zaradi ugrabljanja grških otrok, ki jih komunisti vlečejo na sever.

29. MARCA: Ameriški obrambni minister Forrestal je zaključil konferenco med načelniki vseh oddelkov ameriške vojske, na kateri so jasno ortalali naloge v primeru izbruh vojne. — Sovjeti so prepovedali nekaterim najuglednejšim švicarskim novinarjem vstop na sovjetsko področje v Nemčiji. — Američani poročajo iz Nemčije, da je v zadnjih tednih skušalo pobegniti iz sovjetskega področja več kot deset tisoč oseb. — Švedski izdali ukrepe za nadaljnje ojačanje vojaških sil. — Konferenca španske socialistične stranke v emigraciji je soglasno odbila predloge za sodelovanje s komunisti. — Ameriški zunanji minister Marshall je odpotoval v Bogoto, da se udeleži panameriške konference. — Znameniti ameriški katoliški voditelj mons. Sheen je izjavil, da bi komunisti, če bi zmagali pri italijanskih volitvah, udarili vrhovnega poveljarja krščanstva s klavdom in zabodli srce krščanstva s srpom. — V Egiptu so odkrili široko razpredeno mrežo komunističnih zarotnikov. — V sovjetski naprej čistijo glasbenike, ki nočejo komponirati na ukaz. — Na Češkoslovaškem pridno »čistijo« nezadržane častnike iz armade.

30. MARCA: Ameriški senat je odobril nadaljnjih 55 milijonov dolarjev za hitro pomoč Franciji, Avstriji in Italiji. — Posebni predsednikov svetovalec in znani ameriški državnik Bernard Baruch je predložil takojšnjo izvedbo industrijske in gospodarske mobilizacije Amerike. — Španski državni

poglar Franco je dejal v svojem govoru, da ni daleč čas, ko se bodo vse zahodne države, vključno Španija, borile rama ob rami za ohranitev krščanske kulture. — Pri romunskih volitvah je seveda zmagala vlada, in sicer kot so to pričakovali že vnaprej, s preko 90%. — Moskva je zagnala velik krik zaradi ameriških načrtov za podpiranje podtalnih protikomunističnih gibanj v Sovjetski zvezi in drugih deželah za železno zaveso. — Bivši irski ministrski predsednik De Valera je izjavil, da bo sigurno izbruhnila nova vojna, če se vsi svobodni narodi sveta ne združijo v obrambo pravice in resnice. — Američani gradijo velikanska letališča na Aljaski. — V Washingtonu so odločno zanimali govornice o bližnjem sestanku med Trumanom, Attlejem in Stalinom. — Osebni Trumanov zastopnik Myron Taylor je odpotoval v Lizbono in Madrid na razgovor s portugalskim in španskim državnim poglavarjem. Iz Španije bo Taylor odpotoval v Rim na razgovor s svetim očetom. — Grška vlada je vpoklicala pod orožje nov letnik rekrutov. — Sovjetski vojaki so v Dunajskem Novem mestu streljali na avstrijske civiliste v plesni dvorani. Ubili so dva, težko ranili pa so jih 15. — Indijske oblasti so prepovedale komunistično partijo v provinci Novi Delhi. — Američani so izdali potrebne ukrepe za pospeševanje atomskih raziskovanj. — V Beogradu so ustrelili spet dva »saboterjaca. — V Egiptu so zaprli večje število komunističnih zarotnikov. — Družine sovjetskih častnikov v Berlinu in na Dunaju so prejele ukaz, naj se nemudoma vrnejo v domovino.

31. MARCA: Združene države so poslale v letu 1947 v Evropo blaga za 5 in četrt milijarde dolarjev ali tri tisoč pet sto milijard lir. — V Atenah so aretirali dopisnika uradne sovjetske agencije TASS, Teodorja Vokosa, ker so našli pri njem zapiske političnega in vojaškega značaja. — Ameriški zunanji minister Marshall je podal izjavo, da Združene države ne priznavajo priključitve Litve, Letonske in Estonske k Sov. zvezi. — Ameriški senat je včeraj soglasno odobril predloženi zakonski osnutek za podelitev podpor Kitajski v skupnem znesku 463 milijonov dolarjev za dobo enega leta. — Razgovori pri organizaciji Združenih narodov glede ustanovitve mednarodnega odbora, ki bi moral nadzorovati atomsko energijo, so propadli zaradi nasprotovanja Sovjetske zveze. — Angleska delavska stranka preučuje ostre mere proti svojim članom, ki podpirajo komuniste. — V zadnjem času je pribežalo s Češkoslovaške na ameriško zasedbeno področje v Nemčiji preko 1500 beguncev. — V Grčiji so začeli sodno postopanje proti 7 velikim grškim industrijalcem, ki so enako kot nekateri slovenski neznačajni hoteli rešiti svojo kožo in premoženje s tem, da so podpirali komuniste z denarjem. — Bivši jugoslovanski veleposlanik v Združenih državah Konstantin Fotič je obtožil Tita, da je prekršil obveznosti o koalicijski vladi v Jugoslaviji, ki so jih zavezniki sprejeli v Jalti. Izjavil je nadalje, da predstavlja Titov režim nevarnost za mir zaradi svoje napadalne politike, posebno proti sosednji Grčiji. — Ameriške ladje, ki so te dni priplule v turška pristanišča raztovarjajo težke tanke, avtomobile, topove in drugi vojaški material za Turčijo. — Čilski delegat pri Varnostnem svetu je označil Gromykovovo obnašanje in govore v zvezi z obtožbami proti sovjetskemu vmešavanju na Češkoslovaškem kot »prostaški izbruh neodgovornega hujskača«. Titove oblasti hite zatrjevati, da ni res, da bi Jugoslavija pošiljala orožje v Italijo z namenom podpreti komuniste. — Francoski komunisti hočejo na vsak način iz zvali v Franciji inflacijo. Včeraj so izjavili, da ne bodo podprli pobude vlade za znižanje cen, pač pa zahtevajo zvišanje mezd kar za 20%. — Tudi na Češkoslovaškem so ustanovili tako imenovano »ljudska sodišča«, da bodo sodila vse one, ki se nočejo slepo pokoravati komunistom.

POLITIČNI OBZORNİK

Mednarodna kriza

Od 20. februarja dalje, ko je prišlo do komunističnega državnega udara v Češkoslovaški, je zahodni svet doživljal eno presenečenje za drugim. Imeli smo občutek, da gre za izzivanje, ki ga svobodne države Zahoda ne morejo pustiti v nemar.

V Washingtonu se je pospešil zakonodajni postopek glede evropskega obnovitvenega programa. Na bruseljski konferenci je uspelo britanskim, francoskim in nizozemskim, belgijskim ter luksemburškim delegatom ugotoviti besedilo gospodarske, politične in obrambne pogodbe za evropsko zvezo tako naglo in lahko, kot se to še ni nikdar dogodilo na mednarodnih sestankih. Pogodba je bila podpisana sedemnajstega marca. Kot strela iz jasnega neba je nato prišla iz Prage vest o tragični smrti zunanjega ministra Jana Masaryka.

Posledice smrti Jana Masaryka lahko vidimo v naglem sporazumu, ki ga je dosegel v Parizu šestnajst držav glede Marshallovega načrta in v sklenitvi bruseljske pogodbe za zahodno zvezo. Gotovo je Masarykova tragedija vplivala tudi na odločitev predsednika Trumana, da je izdal za skupno zasedanje ameriškega kongresa znano poslanico. Obljuba predsednika, da bodo Združene države pomagale svobodnim državam zahodne Evrope, ki branijo svojo svobodo in njegova energična zahteva po uvedbi obvezne vojaške službe, ki omogoča njegovi državi večji odpor proti vsakemu nadaljnemu ogrožanju. V nadaljnemu ogrožanju imajo lahko svoj vzrok le v prepričanju, da je sedanja grožnja trajna in stvarna.

Ali ne grozi mogoče oborožen spopad? Nobeden pameten opazovalec svetovnih dogodkov ne more zanikati obstoja nevarnosti, to da nihče ne more tudi trditi, da se ga ne bi moglo preprečiti. Edino Sovjetska zveza bi na naše vprašanje lahko jasno odgovorila.

Govor predsednika Trumana pred kongresom je bil strnjena obtožba politike, ki so jo vodili sovjeti od konca vojne dalje; istočasno pa ni pripuščal dvoma o dejstvu, da niso niti Združene države niti vlade zahodne Evrope zaprle vrat sporazumu s Sovjetsko zvezo.

General Smuts iz Južne Afrike je izrazil željo po izmenjavi odkritih in prijateljskih misli s Sovjetsko zvezo »od osebe do osebe«, in avstralski zunanji minister dr. Ewart je izjavil, da bi morali biti Združeni narodi in ne »politika sil« sredstvo za doseglo sporazuma.

Vsi oni, ki ljubijo mir, morajo v bistvu soglašati z mnenjem teh dveh odličnih političnih osebnosti.

K predlogu generala Smutsa moramo pa dostaviti sledečo pripombo: Razgovor od osebe do osebe, o katerem govori on, se more vršiti le, ako udeleženci razgovora govorijo isti jezik ali se vsaj lahko ta jezik točno prevede. To pa je ravno težkoča pri odnosih s Sovjetsko zvezo. Ljudje, ki vladajo tam, govorijo in kot izgleda tudi mislijo le z besedami komunistične ideologije, katerih od zdaj še ni nikomur uspelo prevedsti v jezik demokratične

svobode Zahoda. Predlog dr. Ewatta, ki zahteva Združene narode za doseglo sporazuma pa očitno ne vodi računa o dejstvu, ki ga je v svojem govoru omenil predsednik Truman, da so v preteklih dveh letih sovjeti že 21 krat z vetom onemogočili sporazum.

Moj odgovor na vprašanje, če pride do oboroženega spopada ali ne, je pogojen.

»Če bi se gotovi pogoji izpolnili, je moj odgovor »ne«; če se pa ti pogoji ne bodo izpolnili, ne morem reči, da bi se moglo računati z verjetnostjo bodočega miru. Prvi pogoj je, da ostanejo svobodne države zahoda skupno z Združenimi državami popolnoma trdne pri svoji odločitvi, da raje tvegajo vojno, kot da dopustijo še nadaljnje miriranje in uničevanje načel človečanske svobode, na katerih slovi njihova civilizacija in da ne dopustijo nobenega dvoma o tej svoji odločitvi.

Drugi pogoj pa je, da bo njihova politika previdna in oprezna, ki ne bo nikdar podlegla skušnjavi, da bi dobila prednost le taktičnega značaja.

Amerika se pripravlja

Amerikanci so zgradili nedavno nova velikanska letalska oporišča na Aljaski. Zgrajena so tako, da lahko služijo največjim zračnim trdnjavam sveta, to je ameriški bombnik B 36, ki je 50 metrov dolg in ima razpetino 90 metrov. Ta ogromen stroj lahko odleti s tovorom atomske bombe nad kateri koli del sveta in se spet vrne na izhodiščno letališče, ne da bi se med potjo ustavljal.

Bernard Baruh, posebni svetovalec predsednika Združenih držav v obeh svetovnih vojnah je predlagal takojšnjo izvedbo načrta za industrijsko in gospodarsko mobilizacijo Amerike. Če hočejo Združene države izvesti načrt predsednika Trumana glede obvezne vojaške službe in splošnih vojaških vaj, se mora prej izdelati načrt industrijske in gospodarske stanovitnosti. Hitra in celotna oborožitev bi utegnila povzročiti inflacijo, če ne bo uvedeno pravočasno in moдро nadzorstvo. Baruh je zaključil: »Če hočemo preprečiti vojno, moramo utrditi svojo narodno varnost, preden pride kriza nad nas. Nikdar več ne smemo s svojo nepripravljenostjo opogumiti napadalca, da vde-re in preplavi druge miro-ljubne narode.«

Čistke v češkoslov. vojski

Te dni so prvič sodelovali predstavniki češkoslovaške vojske na kongresu praške komunistične partije. Polkovnik Štulh je napovedal izločitev nezadržanih oseb predvsem v vrstah častnikov. Tudi brigadni general Papoušek, ki je tudi komunist, je zahteval takoj imenovano resno čistko v vojski, da se s tem utrdi novi režim.

Za razseljene Čehoslovake

Dr. Štefan Osusky, ki je leta 1918 sodeloval s Tomažem Masarykom pri ustanovitvi češkoslovaške republike, je objavil načrt za organizacijo demokratičnih Čehov po vsem svetu in za ob-

veščevanje svojega naroda z radijskimi oddajami in tajnimi organizacijami, da zahodni svet razume in sočustvuje s trpljenjem, ki ga prenaša Češka. Osusky, ki je bil vodja tajnih češkoslovaških organizacij v obeh svetovnih vojnah in ki je trenutno na obisku univerze v Colgatu, misli, da biva pol milijona Čehov in Slovakov izven območja vzhodne diktature.

Pri neki konferenci je bivši češkoslovaški minister izrazil mnenje, da se zahodnim narodom zdaj nudi zadnja prilika, da ustavijo Sovjetsko zvezo in istočasno preprečijo vojno.

Perzija in Sovjetska zveza

Iz perzijskih uradnih krogov poročajo, da je teheranska vlada 22. marca izročila sovjetskemu veleposlaniku diplomatsko noto, v kateri perzijska vlada formalno protestira proti sovražnemu zadržanju Sovjetske zveze proti novi vladi ministrskega predsednika Hakimija.

V isti noti nadalje teheranska vlada ugotavlja, potem ko je obtožila Sovjetsko zvezo, da že nad sto let grozi perzijski neodvisnosti, — da ne morejo njeni odnosi z Združenimi državami predstavljati nobene zaskrbljenosti za katero koli tujo vlado.

Devetletnica španske državljanske vojne

Ob priliki devete obletnice osvoboditve Madrida za časa španske državljanske vojne, dne 29. marca je imel general Franco z balkona palače »El Pardo« govor pred 4.500 kadeti falangističnih mladinskih organizacij. Med drugim je izjavil:

»Španija veruje v svobodo, enakost in bratstvo, kakor druge države. Mi ne do-

volimo tujih intervencij na španski zemlji, toda prišel bo v kratkem čas, ko se bodo tudi tiste države, ki so zdaj nasprotnice Španije in njenega režima, borile z nami rama ob rami v istih vrstah.

Vzгляд Španije v protikomunistični borbi, ki ga je ostali svet toliko časa preziral, bi lahko mnogo rešil in bi danes ne bilo 12 evropskih držav, ki morajo trpeti pod komunističnim jarmom. Ob tej priliki se spominjam tudi na tisoče španskih otrok, ki so jih za časa državljanske vojne odpeljali v Sovjetsko zvezo. Ne zanima nas zlato, ki so nam ga ukradli, pač pa otroci. Tudi drugod so komunisti odpeljali otroke v Sovjetsko zvezo. Zato poudarjam, da ves ostali svet boluje na duševnem mraku, katerega je Španija prebolela že pred desetimi leti. Rešila se je te boleznii z državljansko vojno, ki je bila sveta križarska vojna.

Danes živi 28 milijonov Špancev v miru in napredku. Druge države imajo sovražnike v lastni hiši. Nas je pa rešil »blazni genij« velikih Špancev: Cervantesa, Cortesa, Pizarra, Loyola in drugih. Bog čuvaj Španijo!»

Francov govor so sprejeli kadeti z gromovitim klicem: »Živijo Španija!»

V političnih krogih so mnenja, da je hotel Franco s svojim govorom predvsem poudariti načela revolucije in nadaljevanje dosedanje politike zaradi sedanje komunistične grožnje v svetu.

Burma med Zduž. narodi

Odbor za sprejemanje novih članov med Združenimi narodi je sklenil pripočeti vstop Burme med Združene narode. Pristop sta podprli zlasti Velika Britanija in Združene države.

Kako bomo volili

Zakon določa, da bomo volili hkrati poslance in senatorje: 574 prvih in 237 drugih. Po redu prvo poslance, nato pa senatorje. Kakor smo že povedali v »Demokraciji« od 26. marca, ki naj jo vsi volivci hranijo, da se bodo na volišču pravilno ravnali — imajo pravico voliti poslance vsi državljani — volivci, ki so dopolnili 21. leto starosti, in sicer z zeleno volilno izkaznico. Tisti pa, ki so dopolnili 25. leto starosti imajo belo izkaznico in bodo volili dvakrat: prvo poslance, nato pa še senatorje.

Kdor ne bo volil, ga bodo vpisali v posebni seznam, ki ga zupanstvo njegove občine pripije na občinsko desko. Proti vpisu v ta seznam, ki ima namen pokazati javnosti sramotno zadržanje volivca, ki se iz bojzani ali nezavednosti svojih državljanjskih dolžnosti volitev ni udeležil, je možno vložiti utok na prefekta, če se lahko dokaže višjo silo, ki je udeležbo onemogočila. Ko prefekt utoke pregleda in reši, zabeleži v kazenski list vsakega, ki je ostal na seznamu, besedi: »Ni volil«. In sicer za dobo 5. let, to je do prihodnjih volitev.

Če se volitve ne bodo končale v prvem dnevu, se bodo nadaljevale drugi dan od sedmih zjutraj do dveh popoldne. Po tej uri ni moči več voliti.

Volivni sedež

Vsak volivec ima naveden na volivni izkaznici volivni sedež, kjer bo glasoval. More, torej, voliti samo v tem kraju in ne na drugem volivnem sedežu. Na vsak sedež pride približno 700 volivcev.

Le vojaki, orožniki in drugi varnostni organi ali službujoči javni uradniki in funkcionarji smejo vo-

liti v tistem sedežu, kjer vršijo službo.

Glasovnica

Glasovnica je papirnata in ima približno obliko navadne brzojavke. Je torej skoro četverkotna, toda eden od štirih robov je nekoliko daljši in polepljen. Lepilo služti, da ga volivec, potem ko je volil, naslani in glasovnico zalepne, predno jo vrne predsedniku.

Ob robu glasovnice so razporejeni ponatisnjeni znaki vsake stranke. Komunisti in njihovi podrepniki imajo n. pr. lik Garibaldi-ja z brado in čepico sredi peterokrake zvezde, demokristjani pa ščit s križem, ki nosi počez besedo »Libertas«. Prav na sredi glasovnice so potegnene tri črte, kakor v navadnem šolskem zvezku. Na vsako od teh črt volivec lahko napiše ime tistega kandidata, kateremu hoče dati prednostni ali preferenčni glas. Pri tem je treba paziti na to: prednostni glas se more dati le kandidatom, ki so na listi, za katero hoče kdo voliti. Volivec mora oddati glas le eni od takih list in preferenčni glas samo kandidatom te liste. Tako ni moči voliti listo z Garibaldijem in dati preferenčni glas kakemu kandidatu iz druge liste, in obratno. Ni rečeno, da je volivec pri siljen napisati ime kandidata, lahko napiše tudi samo številko, ki jo dotični nosi na listi. Ali pa tudi nič. Glavno je, da glasuje za eno listo. Kandidati bodo potem izvoljeni po redu, kakor stojijo na listi. Liste pa so vse izstavljene v volivnih sobicah ali »skabinah«, volivcem na ogled, da se ne pomotijo.

Glasovanje

Ko volivec prejme od predsednika komisije glasovnico in svinč-

Zemlja - kmet - narod

V »Demokraciji« z dne 23. januarja smo čitali pod zgornjim naslovom članek, ki razpravlja o načelni rešitvi našega kmečkega vprašanja. V »Demokraciji« z dne 13. februarja pa beremo razmišljanja k prejšnjemu članku, ki bi se morala še nadaljevati, kar se pa do danes še ni zgodilo!

Nas je par takih, ki imamo zemljo oddano v najem in zato nas seveda zadeva zanima. Zato naj nam »Demokracija« dovoli nekoliko prostora, da izrazimo svoje misli.

Kolonstvo je pri nas še razširjeno zlasti po Brdih in le malo po Vipavskem in na Krasu. Kako in kaj je s tem kolonstvom, ni naš namen ugotavljati, pač pa želimo izraziti svoje osebne misli k rešitvi tega vprašanja, kakor ga je postavil člankar v »Demokraciji« dne 23. januarja.

Predvsem naj ugotovimo, da nam zemlja ni bila podarjena za kake naše plemiške usluge, temveč smo si jo sami pridobili s trdim

in vztrajnim delom in varčnostjo. Deloma je to naša dedna lastnina, ki smo jo tudi mi pomagali pridobiti. Ako je rečeno v Jugoslaviji, da je zajamčena privatna lastnina, zakaj bi se potem nam smela odvzeti zemlja brezplačno in brezplačno darovati našim dosedanjim kolonom? Če je privatna lastnina po ustavi zajamčena, tedaj velja ali bi vsaj moralo veljati to za vse!

To smo hoteli mimogrede omeniti z ozirom na propagando, ki so jo v času borbe vodili med našimi koloni razni Janezi in Slavkoti, češ, zakaj ti kolon garaš in se mučiš za gospodarja, zemlja je tvoja last, ker le ti jo obdeluješ. Z drugimi besedami: zemlja naj bo tistega, ki jo obdeluje.

Poznali smo komunistično teorijo in metode: vse obljubi, samo da dosežeš svoj cilj v revoluciji, ko pa

bomo na oblasti, bo naša železna disciplina podprta z mitro in ječo prisilila te neumneže, da bodo udarniško delali s prepevanjem udarniških pesmi... Niso to prazne fraze, to je potrdil sam Lenin v znanem govoru dne 29. marca 1922 v Moskvi, ko je izjavil: »Do danes smo narekovali programe in delili obljube, to je bilo neobhodno potrebno. Brez tega bi ne bilo mogoče sprožiti svetovne revolucije. Belogardisti in socialisti, ki nam očitajo to dejstvo, dokazujejo le, da ne razumejo, kako se pripravljajo revolucije.«

Da je res tako, imamo dokaze na dlani. Poglejmo naše kolone, ki so vsi drveči za komunističnimi propagandisti, ki so jim obljubljali: »ta zemlja bo tvoja«. V njih zaslepljenosti in nekritičnem gledanju niso verjeli nam in so tiste, ki so jim govorili resnico celo na

padali po ukazih raznih Dujcev in Beltramov. Danes so naši koloni sprevideli, toda prepozno: zemlja postaja državna last in jo bodo morali skupno obdelovati ter bodo plačani le kot tovarniški delavci.

Kje je njih sen po osamosvojitvi? Mi smo od vsega početka videli nujno potrebo, da se pri nas Slovenecih odpravi kolonstvo. Ugotavljamo pa, da smo se mi vsi skupaj borili ves čas fašizma in med zadnjo borbo v gozdovih. Tudi nismo zemlje ukradli ali kako drugače prisleparili. Zato smo vedno čakali, da bomo poklicani mi in koloni, da to zadevo rešimo v obojestransko zadovoljstvo: da se koloni osamosvojijo, a mi da bomo za našo zemljo primerno odškodovani. Strinjamo se z mislijo, da bi finansiranje prevzela država. Naj se ta akcija izvede vsaj za one kolone, ki so ostali pod Italijo, ker mi vsi si moramo v tej težki uri predvsem medsebojno pomagati.

Nekaj posestnikov.

Slovensko gospodarsko udruženje v Trstu

V predzadnji številki je »Demokracija« objavila dopis o nalogah in nadlogah tega gospodarskega udruženja, ki bo imelo v nedeljo 4. t. m. svoj redni občni zbor. Slovensko gospodarsko udruženje je bilo zamišljeno kot steber gospodarske stavbe, gospodarskega delovanja in tvornega ustvarjanja, brez katerega si je nemogoče zamisljati svobodnega razvoja slovenskega in hrvatskega naroda na kulturnem, socialnem in gospodarskem polju STO. To združenje je imelo zato ob svoji ustanovitvi pred seboj dalekosežen program in težko nalogo. Njegovim ustanoviteljem ni primanjkovalo dobre volje, v izbranem odboru je bilo dovolj sposobnih in požrtvovalnih moči, ki bi bili ob podpori članstva tudi kos prevzetni nalogi. Ali v gospodarsko združenje in njegov odbor se je vrnilo nekaj fašikomunističnih elementov, katerim ni bilo mar, da postane gospodarsko udruženje nositelj slovenskega gospodarskega udejstvovanja, ampak kamuflirana ekspozitura fašikomunistične organizacije in propagande. Zato je pričela v udruženju samem notranja borba med pravimi gospodarstveniki in med fašikomunističnimi ekspONENTI. Ta borba je paralizirala vsako resno delo za razvoj in napredek in za doseg postavljenih si gospodarskih ciljev. Zavezniki oblasti kakor tudi italijanski gospodarski krogi so videli v udruženju organizacijo v službi komunizma ravno zato, ker so komunisti hoteli namenoma pritisniti ustanovi svoj strankarsko politični pečat. Od tod nezmožnost te naše največje povojne gospodarske organizacije na STO za vsako tvorno udejstvovanje. Od tod izključitev gospodarskega udruženja od vsakega javnega gospodarskega sodelovanja na tem ozemlju v neprecenljivo škodo slovenske in hrvatske trgovine in obrti. Od tod pomajemo zanimanje naše javnosti in samih lastnih članov za svojo gospodarsko organizacijo.

kot posameznikov kakor tudi kot nositeljev našega gospodarskega ustvarjanja in napredka.

Res je, da je bil precejšen del nekomunističnega članstva gospodarskega udruženja razočaran v sled krize, ki mori gospodarsko udruženje. Ali v to organizacijo je bilo investirane preveč sile in energije, da bi jo sedaj prepustili njeni usodi. Zato se morajo vsi nekomunistični člani organizacije združiti in nastopiti na prihodnjem občnem zboru kot en moč proti komunističnim ekspONENTOM. Od čista odgovornosti in globoke zavesti, da se bo odločevalo na občnem zboru o biti in nebiti slovenskega gospodarskega združenja, je sveta dolžnost vsakega trgovca in obrtnika, ki hoče izključiti komunistično politiko iz svoje stanovske organizacije, da se občnega zbora udeleži in glasuje kakor mu narekuje njegovo prepričanje svobodnega in demokratičnega moža. Samo tako bo mogoče pridobiti gospodarskemu združenju vpliv in pomen, ki ga zasluži v tržaškem gospodarskem svetu.

Ako bi pa nekomunistični trgovci in obrtniki zanemarili svojo dolžnost, bi s tem zapečatili usodo slovenskega gospodarskega združenja. Vsakdo ve, da so danes komunisti nesposobni da bi na tržaškem ozemlju mogli voditi k napredku in razvoju kako gospodarsko podjetje, najmanj pa še gospodarsko udruženje slovenskih in hrvatskih trgovcev in obrtnikov tega ozemlja.

OB ROBU

G. urednik!

V zadnji številki »Demokracije« ste priobčili komentar ne angleške agencije, ki pravi:

»Slovinci tržaškega ozemlja, ki bodo protestirali proti vrnitvi Trsta Italiji, naj se za vse to zahvalijo svojemu maršalu Titu.«

Gospod urednik! Imam občutek, kakor da mi je nekdo iz lahkomišelnosti povajal klobuk po blatu in mi ga potem zopet postavil na glavo.

Mi Slovenci nismo nikdar imeli maršalov in jih tudi ne maramo.

Kdo od Slovencev, Hrvatov ali Srbov pa je do leta 1942 sploh vedel, da je nekje na svetu veličina, ki ji je ime Jožef Broz - alias Tito? Kdo nam ga je predstavil? Radio Moskva, London in Tiflis! Kdo ga nam je vsilil? Naši zavezniki ali kakor se pravi »štirje veliki«! Kdo mu je držal stremena, da je zlezal na oblast! Zopet »štirje veliki« s pomočjo »Krasnaje armije« in bol-

Slabi komunistični izgledi za volitve (Štandrež - Podgora - Krmin)

»Primorski dnevnik« z dne 28. marca je vabil na zborovanje demokratične ljudske fronte pod naslovom: »Vabljeni vsi iz Gorice in okolice« s sledečim besedilom: Demokratična ljudska fronta sklicuje vse Slovence Gorice in okolice, od Tržiča do Števerjana na predvolivno zborovanje, ki bo v Štandrežu v torek 30. marca ob 17.³⁰ na prostem.

Spričo takega vabila smo mislili, da navalijo v vas ti soči ljudi. A kako smo se spogledali, ko ob napovedani uri ni bilo na trgu niti dvajset ljudi in še to po večini le tisti, ki so imeli že več dni posla z lepljenjem Garibaldijevih glav, ki nekam v zadregi gledajo raz zidov vedno tako narodno zavedne slovenske vasi. Treba je bilo čakati, da še kdo pride vsaj iz radovednosti, če ne ravno iz navdušenja. In napovedovalec pri mikrofoni je zato večkrat ponavljal, da bo govor kmalu začel. In tisti kmalu je trgal žal točno eno uro. Po enournem čakanju je bilo prisotnih morda 100 do največ 150 Štandercev in še do dvesto komandiranih tujcev. To je bila vsa množica in »množično zborovanje vseh Slovencev iz Gorice in okolice, od Tržiča do Štever-

jana«!?!

In sedaj se je začelo. Vsak bi mislil, da bo vsem Slovincem »od Gorice do Števerjana« govoril Slovenec. Kaj še. Videmčan dr. Gino Beltrame, ta je povzdignil svoj italijanski glas pri prvem frontaškem mikrofoničnem zborovanju! In kaj je govoril? Potem, ko je udaril po Ameriki, je obljubljal šole in prosveto v slovenskem jeziku in pri tem pozabljal, da vse to že imamo pod De Gasperijevo vlado, in da imamo edino le skrb, da bi nam kaka druga vlada vsega tega ne vzela. Nato je prepričaval ljudi, da bi bilo treba priti do sporazuma med Italijo in Jugoslavijo na podlagi prepustitve Trsta Italiji.

Kratko rečeno: poraz je bil popoln; udeležba Štandercev sramotno majhna, vsebina govora pomilovalno naivna. V resnici več Garibaldijevih glav po zidovih nego slamatih (z izjemo radnovednežev) na trgu! Ko je g. dr. Beltrame zaključil svoj govor in se ni nihče oglašil k besedi, je neki starejši domačin glasno pripomnil: »Žalostno je in daleč smo prišli, da v Štandrežu pitajmo slovenske volivce z italijanskimi govori. Tega komunistom in njihovim

podajacem ne bomo pozabili.«

Dne 29. marca so imeli komunistični frontaši sestanek v Podgori. Nastopilo je več govornikov, med temi tudi tovarišica Nežica. Očitala je beguncem, da so bili najprej fašisti, potem so sodelovali z Nemci in z zavezniki, danes pa z De Gasperijem. Vsi so plačani od anglo-ameriških sovinstov in se smukajo okrog »Slov. Primorca« in »Demokracije«. Udeležba je bila pičila in grda obrekovanja niso vzbudila navdušenja. Nekateri se samo vedno pogosteje vprašujejo, odkod dobivajo razni komunistični priganjači denar, da lahko dobro živijo, ko nimajo skoro nikake zaposlitve razen nadlegovanja ljudi.

Tetka »Njanja«, kakor naši ljudje pravijo tovarišici Nežici, se je močno zagledala v te kraje, zlasti v naše ljudi na Plešivem. Dala je sklicati že štiri volivne shode, vabeč vse narodno zavedne Slovence, toda do pravih shodov še ni prišlo, ker se naši ljudje nočejo odzvati njenim vabilom, ker vedo, da se za Janjo skriva komunizem. Komunizem pa naši ljudje že predobro poznajo in ga seveda ne marajo. Brda nudijo preveč bridko šolo.

Marija roma...

Sreča je preprosta. Pa kdo jo v tem hrupnem svetu išče v preproščini? Nihče, ali skoraj nihče. Zato je nihče ne najde. In vendar po njej hrepenimo. Otroci, ki si nečesa želijo, nečesa iščejo, pa sami ne vedo kaj. Oh, zašli otroci v hrupu sveta.

Zato prihaja kakor čudežna zvezda Mati ljubezniva in milostipolna, da nam da nekaj, česar zaman iščemo v svetu, da nam da srečo otrok božjih.

28. februarja je prišla Marija na Placuto. Zvok njenega imena in žarek njenih milosti je prodrl neoviran v srca in duše, ki so prihitele, da jo počaste, se ji poklonijo, da jo prosijo, se ji priporoče s tistim starim zaupanjem, ki ga svet ne omaje, še manj izruje. In zvonovi in luči in loki zelenja so bili odraz veselja v dušah. Sveti Vid, mučenec, se je veselil, ko je videl

zbrane vernike okrog Nje, ki je bila gotovo tudi njemu zvezda Danica in Vodnica.

3. marca je Marija zapustila mesto in šla kot čudežna cvetka rahlo se zbujujoče pomladi v Št. Maver, kjer je bila kot milostipolna in draga Kraljica sprejeta z lučjo in pesmijo. Luči po oknih, kresovi pred vsako hišo, ognji ob poti, goreči polčki in še plapolajoči grmi — vse je bilo kakor radostna pesem, ki je sama privrela iz duše in donela in odmevala v slavo Njej, ki je najbolj vredna, da jo pesem slavi in da ji luči gore.

5. marca gre Marija v Pevmo. Luči in kresovi ji s šentmavereškega pobočja gorijo v slovo, luči in ognji in pesem in cvetje jo sprejemajo. Bogorodnica, ki je upodobljena na Efeškem koncilu, je videla, da njena slava po petnaj-

stih stoletjih ni manjša, da niso pogorele vse baklje, ki so škofe spremljale po Efezu, ki so njeno čast branili in razglasili, vsak kolobran ob poti na Oslavje je zagorel in plapotal z veselim utripom, da bi Ona prinesla življenje in milost in odpuščanje in spravo in mir na kraje, kjer sta se izdivjali dve svetovni vojni.

7. marca je šla Marija v Števerjan. Kokor da bi se hotela z višine ozreti po Brdih, po Vipavi, po Krasu in po Furlaniji. In se je res ozrla z milim pogledom. Neviden je bil, pa duše so ga vjele in iz globeli in obronkov so zagoreli ognji tistih, ki niso mogli pred Njo poklekniti, ki ji niso mogli od blizu povedati, da jim bo ona vedno zvezda Danica. Ne le Marijin smehljaj, tudi luči iz Števerjana in zvočniki iz zvonika in radostna in hkrati vdana pesem je zavalovala in se razlila v vse smeri kakor čudežen zvok angelskih gosli: Zdrava Marija.

10. marca nadaljuje Marija svo-

jo pot. V Podgoro gre. Z njo gre do odmevi pesmi in veselje srca, ki čutijo nekaj, česar črka ne more izraziti. Še Soča za hip postoji, da lahko vsrka nekaj luči in akordov, da potem še sama zašumi svoj sinji pozdrav. — Marija, se dež modrosti, modra in razsodna, želi povedati nekaj božjih besedi tudi tam, kjer se krhajo in med seboj borijo ideje sodobnega sveta — v tovarnah. In Marija gre ne le k svojem Sinu v cerkev, gre tudi k svojim otrokom v tovarno, da bodo njih roke, ki se trudijo za kruh in grade bodočnost, blagoslovljene po njenem obisku in da bodo roke delavcev in delavk hkrati gradile tudi Marijino kraljestvo za bodočnost.

12. marca gre Marija zopet čez Sočo in zre na Gorico in na gore za njo in se dobrohotno smehlja, ko vidi, da jo že čakajo nove množice moži in žena in otrok in fantov in deklet in najstarejši goriški duhovnik, častitljivi starček Kosovel. Z vsemi temi pride Marija v Štandrež in ne more pre-

štetih vseh luči in lučic, zlasti ne cvetja in vencev, ki jih je pripravila mladina. Vse je kakor skrivnostna pesem: spevi iz zvočnikov v zvoniku in polnočnica in molitev in angelski kruh, ki se deli dušam.

14. marca je bila tiha nedelja. Marija je šla še v zadnjo slovensko vas v bližnji goriški okolici, ki jo je bilo mogoče doseči. Marija je šla proti Sovodnjam. Tudi tam je Marijina misel zmagala, tudi tam so zagorele luči, zaplapolali plameni, zatrepetale pesmi, zadeteli cvetovi, zadoneli zvonovi. In Marija, svetla zvezda, je napravila kakor v Lurdu: iz neznanega studenčka so zažuboreli mo-gočni vrelci: Misel, ki je ležala nekako skrita v srcih nekaj fantov in deklet, je zajela vse, ki so dojemljivi za klic iz večnosti. In Marija, ki je sprejela darove časti in slave, je vračala dušam z milostjo, ki je polnila srca. In božje veselje jih je prevzelo in zavalovalo še do tistih, ki so ob meji in z mirenskih streh od daleč sledili

Marijini poti in Marijini slavi.

Kakor venec iz cvetja in luči in pesmi zvonov in človeških glasov in rahlega zelenja prve pomladi in še utripa zvezda in njihovega odbleka v sinjih Sočnih valovih se je zaključevala Marijina pot, ko se je skozi Stražice vračala v Gorico v cerkev Srca Jezusovega.

Koder je šla, je Marija trosila tiho nebeško srečo, koder je šla, je ponižno sprejela vdano češčenje; koder je šla, je šla kot najdražja Mati in znanka, kakor najpreprostejša deklica in kakor najmogočnejša kraljica. Šla je mimo visokih in nizkih in je gotovo vsem hotela povedati: Bodite vsi le moji otroci.

Ko je šla skozi Stražice drugič mimo podgorških tovarn, je bila njena mila postava čudežen klic srecem za stroji in turbinami k večnim vzorom.

Naj bi njena pot ne bila le kot presenetljiv meteor, marveč večna svetla zarja, ki ožarja pot življenja človeškemu rodu.

gorske vojske. Mi Slovenci smo bili pri tem pokerju le gledalci.

Ne mislite, da je to le moje osebno mnenje. Tega mnenja smo v Trstu vsi Slovenci brez izjeme, ne glede na politično usmerjenost. Res je sicer, da je odkritih demokratov malo. Morate pa upoštevati, da v Trstu še davno ne vladajo razmere, ki bi dopuščale izražati svobodno svoje prepričanje brez škode za zdravje, življenje in premoženje.

Gotovo nam dela komentator angleške agencije silo, ko nas hoče istovetiti s komunizmom. Ne samo nam Tržačanom, temveč vsem Slovincem, doma in v svetu.

Ali je svet gluh za življenje nagajke, krike bolečin in vzdih po svobodi iz za železnega zavora? Ali je svet slep in ne vidi dolgih kolon političnih preganjancev, ki jih že tri leta pošiljajo »ljudska sodišča« v koncentracijska taborišča, v ječe, v smrt. Ali svet ne vidi nešteto beguncev, ki bežijo dan na dan iz Jugoslavije. Ali je svet res slep in ne vidi polnih ječ in prepornih grobov, a tudi polnih cerkva, kjer je danes na dobočen način še edino lahko mogoče manifestirati svojo miselnost.

Ali so to dokazi istovetnosti naroda z režimom in njegovim maršalom?

„Patrie dal Friul“ o nas

„Patrie dal Friul“ št. 3 od prve polovice meseca marca je prinesla članek profesorja Videvanija z naslovom: »Naši razlogi«. Profesor Videvani se zavzema za deželno avtonomijo Furlanije in med drugim pravi dobesedno: »Zaščita nemške in slovenske manjšine, ki naj spoštuje temeljni splošni zakon, ne odgovarja samo prirojeni nujnosti prava ljudstev, ampak je tudi najboljšje jamstvo za nadaljnji razvoj dela razločevanja, napredovanja in pravičnosti, ki ga človeški duh izvršuje.

V ostalem pa italijanska vlada lahko svobodno ponavlja boleste napake fašizma, ki je bil — v oklepaju povedano — kolonizator in civilizator Furlanije nič manjši kot drugorodcev. Proti temu početju ne bomo tarnali preko mere, ker se zavedamo, da če vsako pretiravanje doprinaša in vsebuje kal toliko silnejše protireakcije. Zeleni bi samo, da bi se, v tem obžalovanju vrednem slučaju (nadaljevanje fašistične politike op. ur.), katero ga bomo skušali na vsak način preprečiti, naši bližnji sosedi na severu in na vzhodu (Nemci in Slovinci op. ur.) zavedali, da če že ne vsi Furlani, pa vsaj večji del istih (poleg vseh tistih, ki so sklozi deset in desetletja vedro z njimi živeli ali pa so v »Nemčijah«, od nosno v podonavskih ravninah dobivali kruh, delo in spoštovanje) ni odobral in ne odobruje usodne politike, ki ni dovoljena niti v slučaju nepravičnega zadržanja nasprotnih stranke, če želi Italija biti res dežela višje kulture.

„Patrie dal Friul“ št. 4 od druge polovice meseca marca pa obveščala Furlane z dolgim člankom o zahtevah slovenske manjšine v Italiji in pravi, kako je Slovenska demokratska zveza že večkrat zahtevala od vlade v Rimu dejansko spoštovanje teh pravic in njihovo uzakonitev v posebnem statutu, kakor so že priznane nemški, francoski in ladinski manjšini. »Patrie dal Friul« govori tudi o težkem ravnanju proti Slovincem od strani goriškega županstva, ki noče dovoliti bivanja niti tistim Slovincem, ki imajo potrdilo, da so italijanski državljani, medtem ko uradnik civilnega stanja pri goriškem županstvu noče sprejeti od Slovencev, nekdanjih italijanskih državljanov, ki so že pred vojno pridobili jugoslovansko državljanstvo, izjave za zopetno pridobitev italijanskega državljanstva, kakor predvideno od zakona od 13. 6. 1942 št. 555. Na prefekturi v Gorici in v Vidmu pa zahtevajo

Slovinci slovenskega funkcionarja, tako tudi slovenskega nadzornika (inspektorja) pri solskih skrbništvih v Gorici in v Vidmu.

»Patrie dal Friul« zaključuje z upravičeno trditvijo, da če vlada ne bo slišala na pravo uho, se bomo Slovenci obrnili za svoje pravice na organizacijo Združenih narodov.

Iz Slovenije

Naši gozdovi in Titova petletka

Po izjavah ubežnikov iz boljševiskega raja grozi našim gozdovom propast. Po gozdovih neusmiljeno poje ta sekira in žaga — dan za dnevom, od jutra do večera — smrtno pesem drevmu. Vsi gozdni delavci in vozniki so mobilizirani za delo in vožnjo v gozdovih. V ta namen so uvedli tudi posebne dodatke živeža za ljudi in živino. Trnovski gozd, idrijski gozdovi, razlašeni Windischgraetzovi in Schoenburški Waldenburgovi gozdovi in vsi ostali državni in večji zasebni gozdovi, povsod isto gospodarstvo. Stari ljudje ne pomnijo, da bi se kdaj tako ropalo po naših gozdovih kakor danes. Pod Italijo so pravili ljudje: »Ob gozdove bo, vse bodo posekali.« Kar se pa danes dogaja po gozdovih, nima primere v naši gozdni zgodovini. Seče se vse vprek, kar je količkaj podobno za hlode, trame in pragove. Država rabi devize za propagando v tujini. Doma propaganda ni več potrebna. Zato uničujejo naše gozdove. Niti tujec — prejšnji gospodar — ni tako ravnal z njimi, da ne govorimo o knežjih gozdovih, kjer je bilo celo v vojnem času vzorno gozdarstvo. Sedanjim gospodarjem pač ne pomislijo, da gozd ne zraste v desetih letih, pač pa da je treba za to vsaj 50 do sto in še več let. Kaj jih briga narod, ki je živel od gozdnega gospodarstva in lesne industrije v naši deželi. Ne vprašujejo se, kam bodo šli, ko bodo gozdovi izsekani? Zares vedno lepša bodočnost se mu obeta.

Težki očitki

V tovarni vezanih plošč v Št. Petru na Krasu se delavstvo ne zaveda svoje dolžnosti do delavske države, ugotavlja »Slovenski poročevalec«. V tovarni nikake delovne discipline, celo delavci, ki delajo na akord (v socialistični državi!) izostajajo od dela. Najslabši pa je sindikalni odbor. Sklicuje sestanke v delovnem času; na teh sestankih pa ni nikogar, ki bi delavcem povedal, kaj je govoril maršal Tito udarnikom in kakšnega pomena je uredba o vezanih cenah.

Umetnostni kritik

Uradni umetnostni kritik dr. Stane Mikuš je napisal v slovenskem časopisu članek, kakšna in kako bo uradna umetnost. Ob sodil je slovenka primorska slikarja Černigoja in Špacala in dela drugih umetnikov, za katere trdi, da so pod vplivom zapada. O »Pustrihovi« Kopalki« pravi na primer, da je vpliv zapada viden v tem, da ima kopalka zatekle noge, ne dorusle prsi, čokate roke in glavo z idijotsko-ptičjim izrazom; pravo morskoro strašilo. Mikuš Stane se zavzema za poudarek na temi, na vsebini slike, ki naj bo povzeta iz obnove, petletke, osvobodilne hore, če nič ne de, če je taka slika kvalitetno šibkejša. Tako stalistično se nam zdi zelo podobno umetnostnemu načelu pisarja v Prešernovi Novi pisarji:

Bom pel: gosen'ce kaj na repo var'je; Kak' prideluje se krompir narbolji; Kako odpravljajo se ovcam garje; Preganjajo ušivim glavam gnide, Loviti miš učil bom gospodarje.

Vesti s Tržaškega

Sredstva komunistične propagande

Po tržaški okolici kroži kakih deset avtomobilov od trgovca do trgovca, od obrtnika do obrtnika in izvajajo na njih pritisk, da se ne udeležijo nedeljskega občnega zbora Slov. gospodarskega združenja. Predstavljajo se kot odposlanci združenja, v resnici pa so sleparji, ki begajo člane Gospodarskega združenja. Da bi njih zločinski »meštiri« dosegli svoj cilj, zahtevajo od naših trgovcev in obrtnikov, da jim dajo pooblastila za občni zbor, češ tako si prihranijo pot v Trst in čas. Upamo, da ne bo slovenskega moža, ki bi nasedel taki podli propagandi. Vsak naj ve, da so tako izvajljena pooblastila neverljajna in da vsak lahko pride, tudi če je pooblastilo podpisal, na občni zbor in glasuje po svoji pameti in vesti, ne pa tako kakor hoče fašikomunistična propaganda.

Letaki V noči od sobote na velikonočno nedeljo so neznanzi trosili po predmestnih ulicah letake. »Izdajalci« teh letakov so ljudje, ki zapuste svoje brloge le ponoči in jim je policija trn v peti, kar je iz letakov prav dobro razvidno.

Pribežniki Če ne pride gork Mohamedu, mora Mohamed h gor! Če ni svobode v »Titovem raj«, jo moraš poiskati izven »raja«. Tako so verjetno modrovali mladeniči letnikov 1922 do 1928 v FLRJ, ko so prejeli pozive, da oblečejo janičarske suknje. In storili so, kar se jim je zdelo pametno, kajti Slovenec ni rojen za sužnja in si pomaga, če le more. Zbežali so iz »raja«. Težka

in nevarna je bila pot in marsikateri je obležal v kravi od Kajnovе roke. Do 20. marca t. l. je pribežalo samo v Trst 78 mladeničev. In še vedno prihajajo.

Izredna podpora brezposelnim

Zvezna zbornica za delo (Camera confederale del lavoro) javlja, da je ukaz 179 ZVU dovolil izplačevanje izredne podpore v smislu ukaza 392 in za dobo 180 dni, vsem brezposelnim, ki so stopili iz bolnice po 30. septembru 1946 in, ki so se zdravili zaradi tuberkuloze, kliničnega zdravljenja itd. Podpora poteka od dneva, ko je bila pranja vložena. Prošnji je treba priložiti izpričevalo bolnice z navedbo dneva izstopenja in s pripombo, da se prizadeti ne nahaja zopet v bolnici.

Ker so nekatere vrste brezposelnih od podpore izključeni svetujemo vsem prizadetim naj se seznanijo z ukazom 179 in 392 ZVU.

Avstrijska trgovina preko Trsta

Viljem Pace, zastopnik avstrijskega urada za trgovino z inozemstvom v Trstu je pred nekaj dnevi odšel na Dunaj, da bi predložil pristojnim avstrijskim vladnim krogom, naj bi preusmerili avstrijsko trgovino preko tržaškega pristanišča.

Praznik ameriške vojske

Dne 6. t. m. bo ameriška vojska doma v Združenih državah in povsod, kjer ima nastanjene svoje jedinice, praznovala »dan ameriške vojske«. Povsod bodo velike parade, mimohodi in nastopi vseh oboroženih sil. Tudi v Trstu bo velika povorka vseh vojaških vrst; razvila se bo ob vsem obrežju od železniške postaje na Campo Marzio do Korza Cavour.

Bel kruh v mesecu aprilu

Po zaslugi ameriške podporne misije bomo imeli ves april bel kruh. Pekom bodo v ta namen razdelili 2100 ton bele moke.

Vesti z Goriškega

Tako končujejo, tako previdevajo

»Demokracija« od 26. aprila je poročala o smrti dveh članov OZNE, ki sta se z motoklokom ubila v Brdih. Eden od dveh je bil Lojze Sirk iz Hlevnika.

Od srede leta 1944. je bil Lojze Sirk poveljnik Narodne zaščite za Brda. Zmožnosti za to službo ni imel prav nobene. Po poklicu je bil namreč precej neizkušen kmet lastnik. Toda »tovariši« od okrajnega odbora, v Kojščem so ga izvolili na to mesto, ker je slepo verjel njihovim besedam in zvesto izpolnjeval njihove ukaze. Tretjega maja 1945. so mu ukazali aretirati znanega briškega narodnjaka ali pa ga ubiti. Lojze Sirk je prišel trikrat k žrtvi, ki se le ni hotela vdati krvi žejnim izkoriščevalcem, parasitom in morilecem. Pri tretjem prihodu je nastopil zvijsko: »Tovariši — je dejal narodnjaku — jamčim s svojo glavo zate. Jutri zjutraj ne hodi v Kojško, če boš slišal, da so tam četniki.« »Javil se bom na okrajno poveljstvo Zaščite, kjer koli se bo nahajal«, je odvrnil narodnjak, ki je zaslužil zvijsko. Lojze Sirk je nato sprejel nekaj večerje. Toda kmalu zatem stopita na prag hiše še dva zaščitnika. Trije so se pozdravili in si stavili vprašanja, kakor da jih je le slučaj srečal.

Kmalu pa je Lojze Sirk vstal in rekel žrtvi »Jutri, torej, ne hodi nikamor, je že vse urejeno«. Eden od treh pa je zvilil žrtev na prag hiše in vsi trije so namerili mitre nanjo. Toda žrtev jim je spretno

8 kg raznovrstnega razstreliva ter večjo količino vojaških oblek in perila. Sedem oseb je bilo aretiranih. Vas je bila obkoljena do prvih popoldanskih ur.

Dve novi telefonski govornilnici

Te dni so v Ločniku in Podgori otvorili javni telefonski kabini.

Socialno skrbstvo

Zavod za pomoč državnim uslužbencem (Ente Nazionale di previdenza e assistenza per i dipendenti statali) poroča, da osebe, katerim ta zavod pomaga, lahko dobijo brezplačno zdravljenje v toplicah v Salsomaggiore začeni od prve polovice meseca aprila. Gre samo za zdravljenje, ne pa tudi za stroške potnine, bivanja, prehrane itd. Radi natančnejših pojasnil naj se prizadeti obrnejo na urad zavoda v Gorici, via Raddaccio št. 14, ki ima tudi telefon št. 861.

Volivne izkaznice

Goriška prefektura sporoča, naj volivni upravičenci ugotovijo, ali imajo pravilno napisano ime in priimek na volivni izkaznici. V slučaju nepravilnosti, naj se obrnejo na volivni urad pristojne občine in zahtevajo popravilo imena ali priimka, da ne bodo izključeni od volitev.

Optiranje za italijansko državljanstvo

Goriška prefektura sporoča: italijanski državljani, stari nad 18 let ali pa tudi manj, če so poročeni, italijansko govoreči in ki so 10. junija 1940 bivali na ozemlju, ki je bilo priključeno Jugoslaviji ali k drugi državi, imajo možnost optirati za italijansko državljanstvo v času enega leta potem ko je stopila mirovna pogodba v veljavo, kakor določa člen 19. te pogodbe, torej do 18. septembra 1948.

Tisti, ki bivajo v Italiji, se morajo javiti na jugoslovanskem konzulatu v Milanu ali v Rimu, da podajo tozadevno opcijsko izjavo.

IZ BRD

Pri nas je toliko razočaranja, da ga moja preprosta roka ne more zapisati. In tudi nisem toliko učen; ko začnem pisati, se mi v glavi začne kar vrteči od premnogih stvari, ki bi jih rad napisal. Pa ne gre. Imel smo Veliko noč ali samo v naših sreih, ker je bila ne le brez gubane in maslenega kruha, temveč tudi polente je pri premnogih družinah manjkalo. Za druge so prodajale sicer po 5 kg črne moke za ceno 800 Din. Le kdo ima toliko denarja! Vino prodajamo po 20 Din, v gostilni pa je cena po 56 Din. Ziva teleta moramo prodati po 18 Din kg, goveje živino pa 12 Din kg, za enega prašiča pa moramo plačati od 4000 do 6000 Din. Tako moramo prodati 3 teleta ali govedo za enega prašiča, ki tehta 15 — 20 kg. K nam hodijo tudi razni nepoznani ljudje in opazujejo naše življenje in običaje, pa slišimo, da so mnenja, da smo preveč »sluho«. Mi Brišci mnogo delamo in imamo zato tudi večje zahteve, a tem ljudem to ne gre v glavo. Živilske nakaznice imajo samo oni, ki so v državnem delu in še samo zase, ne za člane družine. O kakih družinskih dokladah ne smeš niti odpreti ust. — Marsikdo, ki je v državnem delu, bi se rad povrnil na delo k kmetom ali ne sme, — vsaj so služaji, da ni bilo dovoljeno. O, ko bi oni brezvestneži, ki so hodili k nam delat propagando hoteli slišati našo bolestin in poslušati naše užaljene duše, bi morali poginiti od sramu. Pozdravljani vi, ki ste svobodni!

Zadeve

Ijudskošolskih učiteljev

Prosvetni minister Gonella je poslal tajništvu sindikata ljudskošolskih učiteljev pismo, v katerem napoveduje, da se bodo ustanovila nova mesta rednih učiteljev (di ruolo) v višini 10%. Ti učitelji bodo na razpolago ravnateljem za zadeve, ki se tičejo poučevalnega značaja drugih učiteljev.

Nadalje sporoča prosvetni minister, da bodo izbrisani iz sezna-

ma rednih učiteljev — (fuori ruolo) in oproščeni poučevanja tisti, ki so nastavljeni v šolskih uradih.

Poleg tega bodo v vseh pokrajnih ustanovili skupine rednih učiteljev, ki bodo imele nalogo paziti na zdravstveno stanje učencev, in sicer po eno učiteljico na vsakih 25 razredov. Tudi te učiteljice bodo izbrisane iz seznama učiteljev.

Prosvetni minister napoveduje tudi, da bodo natečaji za mesta ravnateljev razpisani v kratkem.

Seznanjamo našo javnost z ukrepi, ki jih misli izvesti prosvetno ministrstvo in ki so zelo važnega pomena zaradi njihovega socialnega in prosvetnega značaja.

Seveda bo spričo tega lahko dobilo namestitev veliko število novih sedaj brezposelnih učiteljev.

Vrnitev državljanstva tistim, ki so 1939. leta optirali za Nemčijo

Mnogi Slovenci iz Kanalske doline so se leta 1939. pustili zapečljati od nemških propagandistov in so, na podlagi zakona od 21. avgusta 1939 št. 1241 ter naslednjih dogovorov med Italijo in Nemčijo, optirali za nemško državljanstvo. Na ta način so prodali premoženje in izgubili italijansko državljanstvo.

Vlada je sedaj izdala zakon od 2. februarja 1948 št. 23, ki dovoljuje zopetno pridobitev italijanskega državljanstva tistim optantom, ki niso še dobili potrdila, da so naturalizirani.

Kdor je tako potrdilo, ki ga zakon od leta 1939. predvideva, že prejel, nima pravice si zopet pridobiti italijansko državljanstvo.

Od zopetne pridobitve italijanskega državljanstva so tudi izključene razne vrste optantov, ki jih navaja člen 5 zakona od 2. 2. 1948 št. 23. Gre za častnike in podčastnike nemških SS, članov GESTAPO in drugih političnih zloglasnih nemških policij, vojnih kriminalcev, itd. itd.

Tisti, ki želijo italijansko državljanstvo zopet pridobiti morajo vložiti tozadevno izjavo v določenem roku, in sicer najkasneje do 5. maja 1948 tisti, ki bivajo v Italiji, najkasneje do 5. maja 1949 pa tisti, ki bivajo v inozemstvu.

Vojnim ujetnikom in internirancem teče rok od dneva, ko se vrnejo domov.

Le za težke in opravičene slušaje in razloge, radi katerih niso prizadeti mogli pravočasno podati izjavo, bo notranje ministrstvo lahko določilo drug termin za izjavo.

Izjavo je treba nasloviti na posebnem vzorcu, ki se dobi na prefekturi v Boenu (Bolzano).

Izjavo je treba nasloviti na prefekturo v Bocen. Toda tisti, ki bivajo (risidono) v provincah Bocen, Trident, Belluno in Videm jo lahko izročijo na županstvo pristojne občine. Tisti, ki bivajo v inozemstvu pa na tamošnji italijanski konzulat ali diplomatsko zastopništvo. Županstva, konzulati odnosno diplomatska zastopništva pošljejo take izjave nujno prefekturi v Bocen.

Optanti za Nemčijo, ki so premoženje v Italiji prodali, ne morejo zahtevati, da se pogodba razveljavi. Zakon od 2. februarja 1948 določa stroge kazni za kršitelje predpisov, ki jih vsebuje in za neupravičeno rabo italijanskega državljanstva od strani optantov. Zato svetujemo vsem prizadetim, da se z določili tega zakona dobro seznanijo.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

Zvesti bralci »Demokracije« iz Mavhinj z željo, da bi list imel vedno večji razmah in uspeh med primorskim ljudstvom 7.000; še dva resnicoljubna v blag spomin na pokojno Rosando Kralj iz Slivnega 1000; N. N. iz rdečega raja 100; Sovodnje 500; N. N. iz Trsta 500; N. N. iz štandreža za kamiliče, da bi si naši fantje izpirali oči in bi ne preletali mimogredočih zavodnih Slovencev 1000 lir.

Vsem iskrena hvala!

Odgovorni urednik: Janko Simčič
Tiska tiskarna Budin v Gorici